

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
Кафедра журналістики
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Кафедра журналістики та соціальних комунікацій
Національний університет «Запорізька політехніка»
Кафедра журналістики

**Всеукраїнська
науково-практична онлайн-конференція**

«РЕГІОНАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ, РЕАЛІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ»

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗА МАТЕРІАЛАМИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**м. Полтава
5-6 жовтня 2023 р.**

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Кафедра журналістики
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Кафедра журналістики та соціальних комунікацій
Національний університет «Запорізька політехніка»
Кафедра журналістики

До 105-річчя факультету філології та журналістики
ПНПУ імені В.Г. Короленка

**Всеукраїнська
науково-практична онлайн- конференція**

**«Регіональна журналістика в
Україні: історія, реалії, виклики,
перспективи»**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
за матеріалами Всеукраїнської
науково-практичної онлайн-конференції**

Полтава – 2023

УДК 070(477)

P32

Рекомендовано до друку вченою радою факультету філології та
журналістики

Полтавського національного педагогічного університету

імені В. Г. Короленка

(протокол № 3 від 20 жовтня 2023 року)

Редакційна колегія:

СЕМЕНКО Світлана Василівна – кандидатка філологічних наук, професорка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (головний редактор);

ЛИСЕНКО Леся Іванівна – кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

СВАЛОВА Марина Ігорівна – кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

ЗЕЛІК Оксана Андріївна – старша викладачка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

ПУРАС Наталія Вікторівна – старша лаборантка кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (відповідальний секретар).

Регіональна журналістика в Україні: історія, реалії, виклики, перспективи: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції /за ред. С. В. Семенко. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. № 9. 180 с.

Рецензенти:

СИДОРЕНКО Наталія Миколаївна – докторка філологічних наук, професорка кафедри історії журналістики Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ГРИНЬОВА Марина Вікторівна – докторка педагогічних наук, професорка, ректорка Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, членкиня Національної спілки журналістів України.

УДК 070(477)

P32

©автори статей, 2023

©Кафедра журналістики

ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023

ЗМІСТ

БІЛА Наталія, НАГОРНА Юлія. КІБЕРАТАКИ НА МЕДІА ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	6
БОЙКО Світлана. ПАРАДИГМАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ В СУЧАСНИХ СУСПІЛЬСТВАХ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	13
БОНДАРЧУК Анжеліка, СИНОРУБ Галина. ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ З ГРОМАДОЮ: ЗАСОБИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ	19
ВІЛЬЧИНСЬКИЙ Андрій. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРЕВЕЛ-ЖУРНАЛІСТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ	23
ГАНДЗЮК Віталій. ГАЗЕТА «ПОДОЛЯНИН» – УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС ПЕРІОДУ НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1941–1944 РР.)	27
ГОДЛЕВСЬКА Альона. ПОШИРЕННЯ САМОЦЕНЗУРИ ТА ЇЇ ВИЯВИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	32
ДАЩЕНКО Наталія. ЖУРНАЛЬНА ПЕРІОДИКА ТЕРНОПІЛЬЩИНИ (1990-2020 РР.)	38
ДУБЕЦЬКА Оксана. НАУКОВО-ПОПУЛЯРНІ ВИДАННЯ ХЕРСОНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	43
ЖЕЛІХОВСЬКА Наталія, ВОЛОБУЄВА Анастасія. «ТЕМАТИКА СУЧАСНИХ МЕДІЙ» ЯК ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ-ЖУРНАЛІСТІВ	50
ЗЕЛІК Оксана. ЖУРНАЛІСТИКА РІШЕНЬ В РЕГІОНАЛЬНИХ МЕДІА ЯК ЕФЕКТИВНА МОДЕЛЬ КОМУНІКАЦІЇ З АУДИТОРІЄЮ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ «ЗМІСТ»	54
Йордан Ганна, Синоруб Галина. ІНСТРУМЕНТИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ПРАКТИЦІ: ВЕРИФІКАЦІЯ КОНТЕНТУ	60
КАЛЕНИЧ Володимир. МЕТАФОРИЧНА ЕКСПРЕСІЯ В ЗАГОЛОВКАХ ВІННИЦЬКОЇ ПРЕСИ	66
КИСЛА Наталія. ПОРУШЕННЯ МОВНИХ НОРМ У ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ТЕКСТАХ (НА МАТЕРІАЛАХ СУЧАСНИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ ПОЛТАВЩИНИ)	72
КОШУРНИКОВА Валерія. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ЗАПОРІЗЬКИХ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛАХ	78
НАГОРНИЙ Віталій. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ВІЙСЬКОВОЇ ЦЕНЗУРИ В УКРАЇНІ	84
ОДОБЕЦЬКА Ірина. ОСОБЛИВОСТІ МОВИ РЕКЛАМИ ЯК ЕЛЕМЕНТА МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ	91
ОСТРОВСЬКА Наталія, ЛЮБЧЕНКО Юлія. ПРОЯВИ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ В СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА	97
ПАНЧЕНКО Світлана. РЕГІОНАЛЬНИЙ ТЕЛЕКАНАЛ МТМ (М. ЗАПОРІЖЖЯ): ВІД СТВОРЕННЯ ДО РЕАЛІЙ СЬОГОДЕННЯ	101

ПАНЧЕНКО Тетяна, БІЛА Наталія. АНАЛІЗ АУДИТОРІЇ САЙТІВ ТА СОЦМЕРЕЖ ОНЛАЙН-МЕДІА ПРО КУЛЬТУРУ («SLUKH.MEDIA», «LIROOM», «UKRAINEFOREVER»)	106
РЕШЕТУХА Тетяна, КУШНІР Оксана. ФОНДИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЕСОДРУКУВАННЯ КРАЮ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ	112
СВАЛОВА Марина. ОБРАЗ ВІЙНИ У КНИЖЦІ КОСТЯНТИНА МОСКАЛЬЦЯ «СПОРУДЖЕННЯ МОСТУ»: РОБОТА З ПУБЛІЦИСТИЧНИМ ТЕКСТОМ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ «КРЕАТИВНОГО ПИСЬМА»	118
СЕМЕНКО Світлана. СПЕЦИФІКА РЕДАКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПОВІТОВОГО ВИДАННЯ «ГАЗЕТА ГАДЯЦЬКОГО ЗЕМСТВА» У ДОБУ УНР	122
СИДОРЕНКО Наталія. УКРАЇНСЬКОМОВНА ПРЕСА ХЕРСОНЩИНИ ПОЧАТКУ ХХ СТ.	127
СТЕБЛИНА Наталія. ОЦІНЮВАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТИВ У ПОПУЛЯРНИХ РЕГІОНАЛЬНИХ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛАХ УКРАЇНИ	137
ТАРАСЮК Володимир. ПОСТАТЬ МИХАЙЛА БРАЦАЙКА В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ	143
ТОНКІХ Ірина. РОЛЬ АМАТОРСЬКИХ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛІВ У ВИСВІТЛЕННІ НОВИН ЗАПОРІЖЖЯ	149
ЦЕПКАЛО Тетяна. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ МЕДИЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ У «ВІННИЦЬКІЙ ГАЗЕТІ»	155
ЧОРНОДОН Мирослава. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ СУЧАСНИХ ГЕНДЕРНИХ КОНЦЕПТИВ У РЕГІОНАЛЬНИХ МЕДІА	160
ХІТРОВА Тетяна. НАРАТИВИ «ВИЗВОЛНЕННЯ» В ЗАПОРІЗЬКІЙ ПРЕСІ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД	163
ЯНЕНКО Ярослав. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА У МЕЖАХ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 061 ЖУРНАЛІСТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ	167
ЯЦЕНКО Андрій. КРЕАТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ КУРСУ «КРЕАТИВНИЙ ТЕКСТ»	171
ЯЦЕНКО Галина. УРАЖЕНІ ВІРУСОМ ІМПЕРСЬКОСТІ: РОСІЙСЬКА МЕНТАЛЬНІСТЬ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПУБЛІЦИСТИКИ ІВАНА ФРАНКА	174

Дащенко Наталія

кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри журналістики
Тернопільського національного
педагогічного університету імені
Володимира Гнатюка

ЖУРНАЛЬНА ПЕРІОДИКА ТЕРНОПІЛЬЩИНИ (1990-2020 РР.)

На Тернопіллі у різні часи друкувалося чимало газет і журналів. Характерно, що в радянський період не виходили регіональні журнали, на відміну від газет, які видавали як місцеві органи влади, так і різні підприємства, наприклад, підрозділи певних виробничих галузей, цехи заводів тощо. На початку 1990-х українська преса загалом та регіональна зокрема зробила потужний кількісний і якісний ривок, а в тернопільському медіапросторі з'явився перший (за довгий час перерви – з 1930-х рр.) місцевий громадсько-політичний та літературно-мистецький часопис «Тернопіль».

Огляд за принципом прямої хронології на основі «Тернопільського енциклопедичного словника» [3] та інших джерел робить очевидними тенденції заснування і випуску місцевих журналів.

1. У 1990-х рр. виникає досить багато «пресових проєктів», серед яких мало успішних і довготривалих та із всеукраїнським розповсюдженням. Проте важливо вказати на різноманіття їх тематичного та читацького призначення, наприклад педагогічний часопис «Освітянин» (1995), культурологічний ілюстрований журнал «Форум» (1996), суспільно-політичний часопис «Гарт» (1997), незалежний літературно-мистецький часопис «Сова» (1999) та ін.

2. У першому десятилітті 2000-х на місцевому журнальному

ринку з'являються видання комерційного призначення, які за типологією ознакою належать до розважальних, а за цільовим призначенням – до навчальних, організації дозвілля, рекламування; це журнали для дитячого розвитку, різних видів дозвілля; трапляється, що такі видання підприємці укладають українською та російською мовами. Серед цих журналів – «Бабуся-порадниця» (2002), «У світі казок» (2003, укр. і рос.), «Абетка», «Домовичок» (2004), «Буквар», «Букварик», «Каліграфія» (2005), «Саморобко» (2006, укр. і рос.), «Рукоділья», «Узори вишивок», «Вишиті картини» (2002–2005, укр. і рос.) та ін. Крім розважальних, виходили й журнали іншого призначення, як-от: щомісячний інформаційно-аналітичний журнал Тернопільщини «Бізнес-компаньйон» (2000), інформаційно-методичний вісник «Рада» Тернопільської обласної ради (2002), всеукраїнський музичний журнал «Своя музика» (2007), всеукраїнський літературно-мистецький і громадсько-публіцистичний журнал «Золота Пектораль» (2008) та ін.

3. У другому десятилітті 2000-х рр. у Тернополі з'являються місцеві глянцева видання з властивими для цього виду журналів розмаїтістю тематики, легкістю подання матеріалу, ілюстративністю, якісною поліграфією, вміщенням реклами (наприклад, туристичний журнал «ТерноTRAVEL» (2010). Саме глянцева видання засвідчують тенденцію переходу в електронний формат, як-от: інформаційно-пізнавальний журнал «City Life» (2014), глянцева журнали «Just ONE» та «Just ONE KIDS» (2015).

Цікаво, що найбільшу стабільність свого існування виявила наукова періодика, огляд якої засвідчив понад 50 видань. Таку сталість можна пояснити інституційним підпорядкуванням видань, включеністю у процедуру здобуття наукових ступенів, створенням сайтів цих видань, залученням коштів міжнародних грантів, наукових установ, авторів для фінансування. Наукові журнали, що видаються

науково-освітніми установами краю, поступово набули електронного формату, мають безоплатний доступ для користувачів мережі Інтернет. Вільним доступом зацікавлені не тільки науковці, а й урядові організації, національні й міжнародні інституції. Важливо зазначити, що наукові журнали почали з'являтися ще з 1990-х рр., наприклад: всеукраїнський науковий журнал гуманітарних студій «Мандрівець» (1993), «Наукові записки» Тернопільського обласного краєзнавчого музею (1993), «Вісник історії краю» – часопис Державного історико-архітектурного заповідника в м. Збараж (1994), неперіодичний збірник «Slavica Ternopolensia», присвячений проблемам слов'янського мово- та літературознавства, історії, теорії філології (1994) та ін. Переважно період їх існування не був довгим. Постійно ж виходять спеціалізовані за галузями науки журнали з економіки, фінансів, медицини, педагогіки, інженерії. Станом на 2023 р. на сайтах тернопільських університетів представлено: 12 наукових журналів Західноукраїнського національного університету, 15 – Тернопільського національного медичного університету ім. І. Горбачевського, 10 тематичних серій «Наукових записок» Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, понад двісті випусків трьох базових фахових журналів Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя.

Період незалежності України ознаменований багатьма медіапроєктами, серед яких успішним і сталим можна вважати літературно-мистецький і громадсько-політичний часопис «Тернопіль», який виходив протягом восьми років (1990-1997 рр.) [2]. Журнал ставив собі досить складне завдання – подати широкий тематичний спектр інформації про актуальні питання української історії, культури, літератури, мистецтва. Випустив тематичні додатки і тематичні номери, завдяки яким опубліковано великий актуальний пласт інформації про державні та національні символи, народні звичаї,

творчість митців тощо.

Його правонаступником є журнал «Літературний Тернопіль» (2008–2019 рр.) [1]. Зміст часопису відображений у системі рубрик – постійних, повторюваних (періодичних), одноразових (епізодичних), які, варіюючись, демонструють продуману редакційну стратегію та оригінальність видання. Загалом змістово-композиційна модель часопису була орієнтована на зацікавлення читацької аудиторії: презентувала поєднання новизни факту й новизни думки, сприяла забезпеченню естетичних смаків і критичного мислення, представляла актуальні погляди з різних галузей знання. Відповідно до позиціювання у виданні зафіксовано події літературного, мистецького, громадсько-політичного життя краю та участь у ньому активних представників різних сфер діяльності. Добір авторів, координування вибору та публікації матеріалів забезпечили виданню постійну наповненість унікальними творами, наприклад у рубриках «Велика проза: першодрук», «Поезія молодих» та ін.

Загальний огляд журналів Тернопільщини та двох знакових часописів краю переконує, що заснування та видання періодичних видань у регіоні відзначається помірною активністю та недовговічністю. Причинами «тимчасовості» більшості журнальних проєктів краю можна вважати фінансові проблеми, зміну редакторського складу і редакційної політики, нездатність вийти за межі регіону, слабкі рекламні кампанії, неготовність конкурувати з іншими медіа та новими форматами тощо. Проте журнали, які видавалися у період 1990-2020-х рр., засвідчують типологічне різноманіття, а інформаційно вони є своєрідними літописами краю з різних сфер життя та значущим джерелом його осмислення на синхронному й асинхронному рівнях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Літературний Тернопіль : літературно-мистецький і громадсько-політичний часопис. Тернопіль : Терно-граф, 2008–2019. №№ 1–49.
2. Тернопіль : (незалежний) громадсько-історичний та літературно-мистецький український (народний) часопис. Тернопіль : Тернопільська обласна друкарня. 1991–1997. № 1–33.
3. Тернопільський енциклопедичний словник : [в 4 т.] / передм. Г. Яворський. Тернопіль : ВАТ ТВПК «Збруч», 2004. Т. 1 : А-Й. 696 с.; 2005. Т. 2 : К-О. 706 с.; 2008. Т. 3 : П-Я. 708 с.; 2009. Т. 4 (додатковий) : А-Я. 788 с.